

Z biegiem lat, z biegiem dni....

Rys historyczny wielkockiego szkolnictwa

Kanneberg poznat, że wpadł w zasadzkę i jakoby pod nóż wyprowadził swój oddział; nie chodziło mu już o zwycięstwo, ale chciał przynajmniej jak największą liczbę ludzi ocalić, więc zaczął trąbić na odwrót. Ruszyli zatem Szwedzi całym pędem ku tej samej drodze, którą od Wielkich Oczu przyjechali, czarniecczykowie zaś jechali na nich tak, że dech polskich koni ogrzewał szwedzkie plecy.”

(H. Sienkiewicz Potop t. III rozdz. 4)

Trochę historii ....

Pierwsze wzmianki o istnieniu dwuklasowej szkoły parafialnej prowadzonej przez Dominikanów pochodzą z XVIII wieku.

W pierwszej połowie XIX wieku istniała w Wielkich Oczach szkółka parafialna, w której nauczał organista Ludwik Petrykowski.

Natomiast Klementyna z Kownackich Hagen (*jedna z właścicielek miejscowości*) już w 1870 r. podjęła starania o założenie szkoły, w której nauka odbywałaby się regularnie. W tym celu sprowadziła ss. Dominikanki, dając im budynek na wschód od cerkwi. Nauka rozpoczęła się w październiku 1872 r. Siostry prowadziły szkołę żeńską w tymże budynku. Natomiast szkołą męską kierował nauczyciel. Mieściła się ona w „organistówce klasztornej”.

Dominikanki opuściły Wielkie Oczy w 1883 r., a na ich miejsce przybyły ss. Boromeuszki.

W 1886 r. pożar zniszczył budynek szkoły żeńskiej. Natomiast w 1891 r. zakupiono plac na północ od kościoła i przystąpiono do budowy domu zakonnego, do którego siostry wprowadziły się rok później i uzyskały poświadczenie własności budynku- szkoły żeńskiej wraz z ogrodem - aktem notarialnym sporządzonym w tymże roku w Narolu.

W 1893 r. jednoklasowe szkółki zostały przekształcone w dwuklasowe.

W 1898 r. w szkole żeńskiej pobierało naukę 187 uczennic. Siostry prowadziły też szkółkę gospodarczą dla 20 uczennic i pensjonat dla 23 dziewcząt.

W 1903 r. założyły u siebie średnią szkołę żeńską, której uczennice zdawały końcowe egzaminy w Łańcucie.

Przed I wojną światową działały czteroklasowe szkoły powszechne: męska i żeńska. W każdej z nich pracowało po 3 nauczycieli i kierownik.

Ówczesnym kierownikiem szkoły męskiej był Filip Śliwiński (od 1894 r.), a żeńskiej s. Archaniela Jurczyk. Uczniowie uczyli się w kilku budynkach. Nauka przebiegała w ten sposób, że do kl. I i II chodziło się po jednym roku, a do III i IV po dwa lata. Również przez dwie następne zimy należało uczęszczać na naukę uzupełniającą. Szkoły te funkcjonowały do 1923 r.

W roku szkolnym 1923/24 istniała szkoła powszechna sześcioklasowa mieszana, a od następnego roku szkolnego siedmioklasowa mieszana. Od 1925 roku część uczniów uczyła się w murowanym budynku obok kościoła, a część w drewnianym. Do szkoły uczęszczało ponad 200 uczniów.

Uczyło 7 nauczycieli. Były to osoby świeckie i zakonne (siostry Boromeuszki) Kierownikami byli: Bronisława Śliwińska, Karol Preidl. W r.sz.1938/39 do szkoły uczęszczało 474 uczniów: 228 Polaków, 120 Ukraińców, 136 Żydów.

Podczas okupacji szkoła funkcjonowała w takim zakresie, na jaki pozwolili okupanci. Ze względu na sytuację w latach 1944/1945 (*napad band UPA, ucieczka mieszkańców „za San”, powrót, odbudowa zniszczonych budynków*) nauka w szkole rozpoczęła się 1.10.1946 r. W szkole (*budynek bliżej kościoła*) nadal pracowały ss. Boromeuszki oraz nauczyciele świeccy.

W 1953 r. siostry zostały zwolnione. Nauka odbywała się na dwie zmiany.

Na zajęcia szkolne uczęszczały dzieci z następujących miejscowości: Wielkie Oczy, Skolin, Żmijowiska, Wólka Żmijowska, Czaplaki, Kobylnica Wołoska i Ruska, Potok Jaworowski, Budzyń.

Pod koniec lat sześćdziesiątych wyremontowano drugi budynek, do którego dobudowano piętro. Na parterze były 3 sale lekcyjne i przedszkole, a na piętrze mieszkania dla nauczycieli. Od r.sz.1966/67 zaczęła funkcjonować ośmioklasowa szkoła podstawowa. Uczęszczały do niej dzieci z: Wielkich Oczu, Skolina, Czaplaków, Żmijowisk, Wólki Żmijowskiej. **Szkoła Podstawowa nosiła imię Henryka Sienkiewicza od II połowy lat dwudziestych XX wieku (na pewno od 1928 r.) do 1967 r.** (stwierdza się na podst. świadectw).

17.10.1995 r. dokonano otwarcia nowego budynku Szkoły Podstawowej przy ul. Leśnej 13 w Wielkich Oczach, poświęcono sztandar i ponownie nadano imię Henryka Sienkiewicza.

12.10.2000 r. odbyło się oficjalne rozpoczęcie pracy w nowym obiekcie Gimnazjum, któremu nadano imię Jana Kochanowskiego.

Od 01.09.2004 r. Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza i Gimnazjum nr 1 im. Jana Kochanowskiego w Wielkich Oczach zostały połączone w Zespół Szkół Publicznych.

26.01.2006 r. miało miejsce uroczyste otwarcie sali gimnastycznej.

Rok 1939. Uczniowie i nauczyciele przed szkołą w Wielkich Oczach.

Rok szkolny 1962/1963. Wśród dzieci w trzecim rzędzie siedzą nauczyciele (od lewej): C. Lorenc, D. Pisarz, J. Pisarz, W. Zajdel, K. Grendus.

Do czerwca 1995 r. nauka w szkole podstawowej odbywała się w dwóch budynkach.

Zdjęcie przedstawia drugi budynek szkolny po pożarze w roku 1996.

*17 X 1995 r. Arcybiskup I. Tokarczuk poświęca nowy sztandar Szkoły Podstawowej im. H. Sienkiewicza w Wielkich Oczach.
W uroczystości uczestniczą również (od lewej): ks. M. Błaszkwicz, ks. T. Kot, ks. J. Kluz (proboszcz) oraz ks. B. Twardzicki.*

Spółeczność szkolna i lokalna podąża z Kościoła do nowej szkoły.

Poświęcony Sztandar niosą rodzice : Pan J. Litwiński w asyście Pań: T. Owerko i D. Kaławaj.

Symboliczne przekazanie kluczy i przecięcie wstęgi

Od lewej strony stoją: uczeń M. Wacnik, poseł RP J. Michalik, wicewojewoda J. Marcinko, z tyłu Kurator Ośw. Z. Wojciechowska, przew. RR T. Owerko, dyr. szkoły W. Pazowski, oraz wójt gminy W. Strajny, księża: B. Twardzicki, M. Fedyk, J. Pytlik, J. Kornaga.

W wieczór poprzedzający uroczystość otwarcia nowej szkoły zagościł u nas również podsekretarz stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej.

Oddanie do użytku nowego i długo oczekiwanego obiektu edukacyjnego było dla społeczności szkolnej radosnym wydarzeniem. Dzieci i nauczyciele mogli wreszcie zapomnieć o zagrzybiałych i ponurych klasach, o braku bieżącej wody, o trudnych do ogrzania w zimie salach i korytarzach.

Przygotowaniom do otwarcia nowego budynku towarzyszyły niezapomniane emocje i przeżycia. Każdy pracownik, uczeń i bardzo wielu rodziców pragnęło mieć swój udział w organizacji lepszego życia szkolnego.

Wraz z decyzją o ponownym nadaniu szkole imienia H. Sienkiewicza, pojawił się pomysł organizacji corocznych powiatowych przeglądów utworów Patrona, stąd też trwające już od dwudziestu lat *Powiatowe Prezentacje Sienkiewiczowskie*. Kolejne edycje miały inne hasło i odmienny charakter. Od samego początku nagrody uczestnikom fundują: Starosta Lubaczowski, Wójt Gminy Wielkie Oczy, Rada Rodziców oraz prywatni sponsorzy.

*W roli M. Wołodajewskiego - ucz.
J. Kaczmar, zaś O. Zagłoby – ucz.
M. Senyk.*

W miejscowości oddalonej od większych ośrodków kultury, dzieci i młodzież nie mają możliwości swobodnej realizacji swoich zainteresowań i rozwoju zdolności artystycznych. Stąd też nasza szkoła - poprzez realizację różnych projektów - daje ogromną szansę zaspokojenia tych potrzeb. Organizacja konkursów przedmiotowych, artystycznych, zawodów sportowych, biwaków, spotkań z ciekawymi ludźmi, wycieczek krajoznawczych, wyjazdów do kina itp. oraz organizowanie czasu wolnego to szansa rozbudzenia zainteresowań, eliminowania niskiego poczucia wartości i postawy bierności, to wreszcie nauczanie przedsiębiorczości.

Szkoła, którą można obecnie oglądać różni się od tej sprzed choćby 20 lat. Różny jest zakres nauczania, preferowane metody pracy i sposoby sprawdzania wiedzy oraz umiejętności, inne są standardy dydaktyczne i wychowawcze, a także inna jest struktura organizacyjna.

Fragmety „Qvo vadis” w wykonaniu uczniów Gimnazjum nr 1 w Wielkich Oczach – rok 2009 .

Występ uczniów z Zespołu Placówek im. Jana Pawła II w Lubaczowie- rok 2012.

*Henryk Sienkiewicz – pisarz znany
Przez wszystkich uczniów bardzo lubiany.
W Woli Okrzejskiej urodzony
Został Patronem naszej szkoły.
Pseudonim Litwos posiadał,
W ławach warszawskiego gimnazjum zasiadał.
Nagroda Nobla zdobyta przez pisarza
Nie wszystkim artystom się nadarza .
(...)
Pisał nowele, powieści,
Przekazując w nich historyczne treści.
Cała Polska dzisiaj czyta
Wspaniałe utwory Henryka Sienkiewicza.*

(Wiersz napisany przez J.D.—uczennicę Szkoły Podstawowej w Wielkich Oczach - rok 2009)

W kronice szkolnej zapisano:

„ **W styczniu 1973 r.** powołano w powiecie lubaczowskim gminnych dyrektorów szkół we wszystkich gminach, oprócz Wielkich Oczu.

W gminie Wielkie Oczy powołano gminnego dyrektora dopiero **we wrześniu 1973 r.**

Pierwszym dyrektorem gminnym została dyr. szkoły w Wielkich Oczach naucz. Danuta Pisarz.

Gminnemu dyrektorowi w Wielkich Oczach podporządkowane są 3 szkoły zbiorcze 8-klasowe: w Wielkich Oczach, w Łukawcu i Kobylnicy Ruskiej oraz punkty filialne w Skolinie, Żmijowiskach, Kobylnicy Wołoskiej, Soplach i Tarnawskim.

Dyrektorowi szkoły w Łukawcu podlegają Sople i Tarnawskie.

Dyrektorowi szkoły w Kobylnicy Ruskiej – Kobylnica Wołoska.

Dyrektorowi szkoły w Wielkich Oczach podlegają punkty – Skolin i Żmijowiska oraz przedszkole w Wielkich Oczach.

W roku 1973/1974 we wszystkich szkołach młodzież uczy się w 39 oddziałach w kl. I - VIII.

Rok szkolny 1973/1974

Zespół chóralny Szkoły Podstawowej w Wielkich Oczach zdobywa III miejsce w powiatowym przeglądzie szkolnych zespołów artystycznych (...).

Od listopada dowozi się młodzież ze wsi Kobylnica Wołoska do Szkoły Zbiorczej w Kobylnicy Ruskiej. Młodzież dowożona jest ciągnikiem, gdyż do tej miejscowości nie dojeżdża autobus PKS, a szkoła gminna nie posiada samochodu. Jest z tym wiele trudności. Interweniujemy wspólnie z Naczelnikiem gminy o dokończenie budowy drogi do Kobylnicy Ruskiej i uruchomienie linii autobusowej PKS. Udaje się to zrealizować dopiero w listopadzie 1974 r.

Do tego czasu dowozi się uczniów kl. V-VIII ciągnikiem wynajętym w Międzykółkowej Bazie Maszynowej w Wielkich Oczach za sumę około 8.000 zł m-nie.”

Rok szkolny 1979/1980

(...) W związku z reorganizacją szkół w gminie, dzieci z miejscowości Żmijowiska, które do tej pory uczęszczały do punktu filialnego w tejże miejscowości, są dowożone do szkoły Podstawowej w Wielkich Oczach, są to dzieci kl. I-III oraz dzieci w wieku przedszkolnym.

Rok szkolny 1983/1984

20 lutego 1984 r. – spłonął budynek, w którym mieściła się pracownia zajęć praktyczno – technicznych Szkoły Podstawowej w Wielkich Oczach wraz z całym wyposażeniem (pomocę i sprzęt).

Rok szkolny 1984/1985

(...) W związku z małą ilością dzieci w wieku szkolnym we wsi Skolin zostaje zlikwidowany punkt filialny szkoły podstawowej w tej miejscowości.

Pozostaje jednak oddział łączony kl. II+ III jak oddział Szkoły Podstawowej w Wielkich Oczach.

Nieistniejący już budynek po byłej szkole w Skolinie.

Hymn Szkoły Podstawowej w Wielkich Oczach

*Nasz Henryku Sienkiewiczu
znany światu prozaiku
Patronujesz naszej szkole
już od wielu lat.*

*Cuczysz nas patriotyzmu,
mówisz nam, czym jest Ojczyzna,
pokazujesz czym jest wolność,
jak szanować ją.*

*zas wciąż biegnie – lata płyną,
Dzieła Twoje nie przeminają.
Dzieła Twoje pozostaną,
pozostaną w nas.*

*Sienkiewicz – Mistrzu słowa,
chcemy być nam Patronował,
byś wskazywał, jakie cele
w życiu ważne są.*

Literatura źródłowa:

- ◆ **Kronika Zgromadzenia SS. Miłosierdzia Karola Boremeusza,**
- ◆ K. Sawiński, *Wielkie Oczy w przeszłości w: Rocznik Ziemi Lubaczowskiej, 1971,*
- ◆ K.D. Majus, *Wielkie Oczy. Studia z dziejów wieloetnicznego galicyjskiego miasteczka,* Przemyśl, 2013
- ◆ Zdjęcia pochodzą ze zbiorów prywatnych i z kroniki szkolnej

*Nie rzeczywistość sama , ale serce , z jakim ku niej
przystępujemy, daje rzeczom kształty i kolory*

/H. Sienkiewicz/